

Čerkvena priloga.

Priložena od katol. tiskovnega društva 36. šte. „Slov. Gospodarja“.

1888.

6. septembra.

9.

Sveti Viktorin, škof Ptujski, cerkveni pisatelj in mučenec.

Njegovo življenje in delovanje na podlagi najstarejših virov in po najnovejših pripomočkih spisal dr. Mihael Napotnik, c. kr. dvorni kapelan, kn. šk. konsistorijalni svetovalec lavantski, ravnatelj c. kr. zavoda za višjo vzgojo duhovnikov pri sv. Avguštinu na Dunaji. Odobril prečastiti knezonadškofski ordinarjat Dunajski.

Na Dunaji, 1888, založil pisatelj — natisnil A. Keiss.

Bukve, ki jih naznamo dnes našim bralcem,* so učene in so pisane le bolj za učene bralce. Po pravem torej niso za to, da se govori o njih v teh listih, vendar pa upamo, da bodo bralci teh vrstic veselili ter jih radi prebrali do konca. Za to imamo dvoje, troje vzrokov. Mož namreč, o katerem je v bukvah govorjenje, je bil naš, t. j. sv. Viktorin je živel kedaj na naših, slov. tleh, v starodavnem Ptuj in torej nas miče gotovo vse, kar nam pove kaj več o njem, kakor nam je bilo doslej znano. Za tem pa je tudi g. pisatelj naš, imeniten duhovnik naše škofije in pa rojak Konjiški. Kaj bi nam torej njegovo delo ne bilo ljubo!

Kar pa še potlej — vsaj v naših očeh — potegne višje, je to, da so cele bukve pisane slovenski in jim še, kolikor nam je znano, ni prednice v nobenem jeziku. Preučeni g. dr. Napotnik je prvi, ki je marljivo zbral vse, kar se je le kje kedaj o sv. škofu pisalo ter lepo vredil v bukve, ki šteje dobrih 280 strani velike osmerke.

Svoje bukve deli g. pisatelj v dva dela. V prvi del je dejal poročila raznih pisateljev o sv. Viktorinu, str. 1—170, v drugem pa opisuje sam življenje sv. škofa, str. 171—278. Največ truda mu je pač prizadejalo zbiranje in primerjanje raznih poročil; kakor so raztresena po vseh krajih, tako so tudi pisana skorej v vseh jezicih. Na prvo mesto se vé, da stavi g. pisatelj poročila slov. pisateljev. Nje navede v svojih bukvah na 1. do 11. strani in teh je v vsem 7. Za temi navede potlej poročila pisateljev, ki govoré v svojih delih posebej o Štajarskem in imajo v njih več ali manj tudi kaj o sv. Viktorinu. Tacih je 10 in njih poročila stojé v naših bukvah od 11. do 29. strani.

S poročili 20 tujih pisateljev, kateri so kaj o sv. škofu v svojih delih omenili, sklene g. dvorni kapelan vrsto novejših pisateljev. Le-ta poročila so sicer važna za naše bukve, toda dolgo ne tako, kakor poročila starejših pisateljev, katerih našteje potem g. pisatelj 29

na stranéh 40—170. V vrsti teh velevažnih poročil pa gre poročilu sv. Hijeronima prvo mesto in je le-to, če gre za pravo, edino tisto, ki odločuje v vprašanji, kaj velja reči o spisih, ki so prišli iz peresa sv. Viktorina. Isto poročilo sv. Hijeronima ali bolje rečemo, ista poročila, kajti Hijeronim govori na večih mestih o našem škofu, so odločilna pri vprašanji, kje da je sv. Viktorinu tekla in iztekla nit življenja. Po le-teh pa je sv. škof umrl na Ptuj, „Petabionensis episcopus“ in sicer venčan s krono mučenca, „martyrio coronatus“.

Za sv. Hijeronimom pa gre potlej največja hvala francoskemu učenjaku, Jeanu de Launoy (1603—1678) v zadevi sv. Viktorina. Le-ta je izdal leta 1653 dve razpravi o sv. Viktorinu ter dokazuje v njih, da sv. Viktorin ni bil škof v francoskem Poitiersu, ampak v panonskem Ptuj, potem pa navaja še 4 druge Viktorine, češ, da ne gre zamenjati z njimi sv. Viktorina, škofa na Ptuj. Jasni dokazi tega moža so izdali ter so se k malu vsi pisatelji potlej priprijeli njegove misli.

Vsled tega pa sodimo, da pritrdi g. dr. Napotniku vsak bralec v tem, da je v njegovi knjigi natančen ponatis Launoy-jevih razprav prav na svojem mestu.

V drugem delu nam podaja gosp. pisatelj življenjepis sv. Viktorina in opisuje nam najprej njegovo življenje in potlej njegovo mučenstvo, str. 171—187. Zatem pa se nam kaže sv. Viktorin kot cerkveni pisatelj ter se raztolmači sodba sv. Hijeronima o spisih njegovih. Le-teh je nekaj v resnici iz njegove roke, o nekaterih pa se dvomi, so-li njegovi ali pa niso in nekaj drugih se po krivem podtika sv. Viktorinu, str. 182—218.

Razsodba o tem ni lahka in zato si gredó učenjaki v tem precej križem. Mi si ne upamo reči, da obvelja pri vseh g. dr. Napotnika razsodba ali toliko smemo reči, da navaja za svojo sodbo ali več ali manj tehtnih dokazov in ne bode lehkó, da mu jih kdo ovrže do cela. To pa je gotovo, da se v marsikaterem bralci, kedar prečita njegovo knjigo do konca, vzbudi resna želja, naj dobi čem prej, tem bolje v roke spise sv. Viktorina. Iz njih si napravi človek najlažje sam svojo sodbo, razprave drugih so mu v tem pač ljuba pomoč, a težko, da ga privede katera, naj bi bila še tako jasna in glasna, do popolnega prepričanja.